Eyvinds Skåldaspillirs
Hakon den Godes
Minde-Sang.

Kbh. 1817

Hakon den Godes
Minde-Sang

af

Eyvind Skaldespilder

oversat

efter Originalens egne Udtryk og Versemaal

ved

Finn Magnussen,

Professor.

(Særskilt Aftryk af Maanedsskriftet Athene.)

Kiøbenhavn.

Trykt hos P. D. Kiøpping.

1817.

Forerindring.

Dette mærkelige Digt haves neppe heelt. Hákonarmál var dets oprindelige Titel. Som bekiendt findes Originalen i Snorre Sturlesens norske Kongers Historie, S. 161—4, samt 156—7 i den store kiøbenhavnske Udgaves 1ste Deel. Den sammesteds befindtlige danske Oversættelse, er ikke passende til vore Tiders Sprog, da det var bleven Oversætteren paalagt at følge det 16de og 17de Aarhundredes Stiil og Skrivemaade. Den giver ei heller rigtigt Begreb om Digterens Udtryk, da hans Omskrivningsmaade tilsidesættes ganske. En ordrettere og læseligere Oversættelse findes i Sandvigs danske Sange af det ældste Tidsrum S. 72—79. Min afviger paa nogle Steder fra begge de førmeldte; Grundene dertil maatte fremsættes i philologiske Anmærkninger, der ikke passe ret vel i et Skrift som dette; men i fornødent Fald kan jeg retfærdiggiøre min Fremgangsmaade.

Digtets Metrum er blandet, mod de gamle Skaldes almindelige Vedtægter. Det hører deels til det sexledede, deels til det otteledede Fornyrdalag eller gamle Digtes Versemaal (hvorom Læserne kunne efterse Nordens gamle Digtekonst af Olafsen, S. 49—56, samt 193).

Anledningen til Digtet var denne. Den norske Konge, Hakon (eller Haagen) Adalsteinsfostre, ellers kaldet den gode, faldt i et Slag mod sine egne Brodersønner, som søgte at bemægtige sig Riget, i Aaret 963. Selv var han bleven christnet i England, hvor han var opdragen, men hans Undersaatter vare endnu Hedninger, ligesaavel som Forfatteren til dette Digt, hans kiæreste Skiald, der søgte her at udtrykke sin Sorg over sin Herres Død, samt at vise sine Landsmænd og Troesforvandte, at han, endskiøndt han var Christen, var optagen i de Valhallske Guders Samfund, fordi han havde beskiærmet (eller skaanet) Hedningernes Helligdomme.

Eyvinds Tilnavn Skáldaspillir fik han af den Aarsag, at man ansaae ham for en saa fortræffelig Digter, at han ved sin Konst og Berømmelse fordunklede alle samtidige Skialders Værker og Navne. At dette hans Digt er bleven siunget ved Kong Hakons Begravelse, bliver paa en Maade sandsynligt af følgende Fortællinger hos Snorre (l. c. S. 161.).

„Kongens Venner førte hans Lig til Sæheim „paa Nordhordeland, opførte der en stor Høi og „lagde ham deri med hans hele Rustning og hans „bedste Klæder, men intet andet Gods. De talede „eller sang" over hans Grav, efter Hedningernes Skik, og henviste ham til Valhall. Eyvind Skáldaspillir digtede et Qvad om „Kong Hakons Fald, og hans herlige Modtagelse i „Valhall. — Det kaldes Hakonarmal og begynder saaledes:"

Gothers Gud udsendte
Gøndul og Skøgul [1]).
Konninger at kaare,
Hvo af Yngves Æt [2])
Skulde til Odin fare
Og i Valhall være.

Biørns [3]) Broder de traf
Da Brynien han kasted,
Den kostelige Konge
Krigsbanneret fulgte;
Fienderne faldt,
Landserne svunges,
Hilde svæved
Høi i Slaget.

Hærens Forsamler
Holmryger opmuntred,

[1]) Gøndul, Skøgul og Hilde vare trende af de fornemste Valkyrier.

[2]) Yngve, en svensk Konge, som forvexles med Guden Freyr, var Stamfader til Ynglingerne, en Forsteslægt, hvortil begge de stridende Hæres Anførere hørte.

[3]) Saaledes hed en af Kong Hakons Brødre, hvis Drab han nu skulde hævne.

Fyrsters Enebane
Foer til Kampen.
Tappre Nordmænds Følge
Milde Helt ledsaged
Under Ørnehielmen [4])
Stod O = Daners Skræk. [5])

Heltes Anfører
Harnisk affortes,
Brynien bortkasted,
Før til Drab han hasted.
Han med Landsmænd leged,
Landet værges skulde,
Under gylden Hielm
Stod den glade Konge.

Saa skar da Klingen
I Konnıngens Haand,

[4]) Saaledes har ogsaa Gräter oversat i Idunna und Hermode for 1812. S. 91. Kongens Hielm har været prydet med Ørnefiedre.

[5]) Hakon var en Slegfredson af Harald Haarfager, men fordrev dog sin arvbaarne Broder, Kong Erik Blodøxe, fra Regieringen. Den sidstnævnte og hans Sønner understøttedes siden, i deres Fordringer paa Riget, af de Danske, og disse udgiorde nu den største Deel af den angribende Hær.

Krigsvæverens Klæde [6])
Som kløved den Vandet,
Braged da Brodde,
Brækkedes Skiolde,
Rasled Klang-Ringe [7])
Mod Rytteres Pande.

Skiolde nedtraadtes
For Normænds Herskers
Sværd, og Hovedpander
Haardfodede trykte. [8])
Kamp fra Øen toned,
Konger bestænkte
Skinnende Skioldborge
Med Skarernes Blod.

Vunders Flammer brændte
I blodige Saar,

[6]) Vafudr (Væveren eller Indvikleren) et af Odins Navne, staaer egentlig i Originalen; Pandseret o. s. v. er hans Klædning.

[7]) Meningen er: Ringebrynierne løsnedes eller slittes ad, og sloges mod de faldne eller faldende Rytteres Pander.

[8]) Meningen er denne: Hvor Kongen kom frem, faldt Skioldene; da de traadtes under Fødderne, nedtrykte deres haarde Rande de Faldnes Hovedskaller. Digteren kalder da Skioldene, paa sin Viis, haardfodede.

Hellebarder luded
Mod Hærenes Liv.
Saar-Elven bruste
Paa Sværdes Kyst;
Ved S t o r d e s Strand
Strømmed Blodet.

Under Skioldes røde
Himmel de kæmped,
Pladers Skyer fløi
I S k o g u l s Storme;
Oddes Floder suste
I O d i n s Veir,
Kæmpers Mængde faldt
For Klingens Strømme.

Sade da de Fyrster
Med Sværd uddragne,
Med skaarne Skiolde
Og skudte Brynier,
Glad var ei den Hær i Hu
Som skulde for Valhall kæmpe. *)

G ø n d u l da sagde,
Støttet ved Landsen:

*) Eller og (da Ordet V e g a bliver her tvetydigt): hvis Veie laae til Valhall ɔ: som skulde drage til de Dødes Rige.

Mægtigt vorder Gudernes Følge,
Nu da de Hakon
Med Heltes Mængde
Have hiem budet.

Hørte det Kongen
Hvad herlige Valkyrier
Talte, af Gangere baarne;
Varsom var deres Færd, [10])
Hielmprydede de sade,
Og løfted de værgende Skiolde.

Hakon sagde:
Hvi deler du Geir-Skøgul [11])
Kampens Lykke saa?
Thi Seier os Guderne skylde.

Skøgul svarede:
Vi det volde
Du Marken beholdt,
Men dine Fiender flyede. [12])

[10]) Digteren synes at antyde Valkyriernes Frygt for at Hakon, som en Christen, kunde vove at forgribe sig paa deres hellige Personer.
[11]) Efter Ordene: Sværd- eller Spyd-Skøgul.
[12]) Hakon blev vel dødelig saaret, men vandt dog Seier i Slaget, og drev sine Fiender paa Flugten.

Ride vi nu skulle,
Sang den vældige Skøgul,
Til Guders grønne Egne,
Odin at sige,
At Herskeren kommer,
For ham selv at see.

Hermod og Brage! [15])
Sagde Sværdes Gud,
Gaaer Fyrsten imøde;
Thi hist en Konge,
Som Helt berømt,
Drager til Hallen.

Fyrsten det sagde,
Kommen fra Slaget,
Blodbestænket han stod:
„Ond i Hu os tykkes

[15]) Hermod var Gudernes Sendebud, og svarer for saavidt til Grækernes Hermes. Brage var Valhalls ypperste Skiald, samt Digternes og Talernes Gud; han skulde vel modtage Kongen med en Hæders-Sang, eller og byde ham velkommen med en fyndig Tale.

Odin at være,
Vi hans Tanker skue." [14])

„Alle Einherjers
Fred skal du nyde,
Modtag blandt Aserne Bægret,
Fyrsters Overvinder!
Du har inde her
Otte Brødre" — sagde Brage.

„Krigersk Rustning"
Sagde den gode Konge,
„Selv vi have vil,
Hielm og Brynie
Skal giemmes vel,
Nyttigt er Sværdet i Nød." [15])

Nu det kundgiordes
Hvor den Konge havde
Hævdet Helligdomme,
Da Guder Hakon bade,

[14]) Digteren lader Hakon, som Christen, frygte for den fortørnede Odins Vrede.

[15]) Efter Ordene: Sværdet er godt at gribe til. Hakon troer endnu ikke Asa-Guderne eller deres Krigere, Einherierne, ret.

Med deres hele Raad,
Være velkommen. [16])

I et lykſaligt Døgn
Fødes den Konge,
Der elſkes ſom han;
Stedſe hans
Tid med Roes
Vorder erindret.

Før ubunden
Over Folkes Sæder [17])
Fenris-Ulv ſkal fare,
End en lige god
I ledigt Sted
Konningmand ſkal komme.

Velſtand ſvinder, [18])
Frænder døe,

[16]) Nu maa vel Hakons Mietro forſvinde, da alle Guderne havde bekræftet Brages Forſikkring og Indbydelſe.

[17]) D. e. over beboede Lande. Fenrisulven ſkalde, efter Edda-Læren, ſlide ſig løs i Gudernes Tusmørke for at ødelægge Verden.

[18]) Kan og overſættes: Fæet (eller Qvæget) døer. Ordet Fé betydede oprindelig Fæ eller Qvæg, hvori

Land og Marke hærges;
Hakon sidde
Blandt høie Guder; [19])
Trældom Folket bøier. [20])

de ældste Nordboers Rigdom bestod for det meste. Saaledes udledes og det latinske *pecunia* af *pecu.* Endnu have vi i Dansk: Liggendefæ, Dannefæ, Fæmon o. s. v.

[19]) Egentlig, efter de Flestes Mening, Hedenske, — men heidinn kan og betyde høi, af heidi Høide, eller himmelsk af Heid den høie Himmel, (Romernes *altum*) beslægtet med det tydske heiter; heraf ogsaa Heidr, Hæder m. m.

[20]) Digteren var meget misfornøiet med Hakons Efterfølger, Harald Graafeld, og hans Regiering.